

Justitiedepartementet
Louise Berkelius
Regeringskansliet
103 33
Stockholm

ju.L2@regeringskansliet.se
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar – EU-kommissionens förslag till förordning om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner

Sammanfattning

Almega har fått möjlighet att lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till förordning om bekämpande av sena betalningar. Almega är de svenska tjänsteföretagarnas arbetsgivar- och intresseorganisation. Almega har 11 400 medlemsföretag i nio förbund, som tillsammans representerar ett sextiototal branscher inom tjänstesektorn. Medlemsföretagen har nästan 600 000 anställda.

Almega delar EU-kommissionens bedömning att sena betalningar vid affärstransaktioner är ett problem som skapar likviditetssvårigheter och ökar affärsrisken hos många små och medelstora företag. En betalningstid på högst 30 dagar är en rimlig norm för de flesta affärstransaktioner.

Almega anser dock att förslaget om en tvingande förordning om högst 30 dagars betaltid för alla fakturor, utan möjlighet att avtala om annat, är ett för långtgående ingrepp i avtalsfriheten. Almega avstyrker därför förslaget.

Almega avstyrker även förslaget om en automatisk dröjsmålsränta vid försenad betalning.

Almega avstår att yttra sig om övriga förslag i promemorian.

Bakgrund

Långa fakturatider och sena betalningar har varit ett problem sedan den ekonomiska krisen på 1990-talet då många stora företag hamnade i finansiella problem. En del av lösningen blev att de uppmanade sina leverantörer att tillfälligt acceptera förlängda betaltider för att rädda kundföretaget i en pressad situation. Lösningen blev inte tillfällig utan etablerade sig som en praxis för att öka likviditet i storföretag och spreds till andra företag och sektorer.

År 2011 antogs ett direktiv (2011/7/EU) för att korta fakturaperioder i EU-länderna. Direktivet föreskrev att 30 dagar ska vara fakturatid för offentliga myndigheter, och 60 dagar för företag, med möjlighet för företag att avtala om andra fakturatider om det inte är uppseendeväckande orättvisa villkor. Direktivet innehåller också bestämmelser om att försening automatiskt ska berättiga till ränta och en minsta ersättning på 40 Euro för indrivning av betalning.

Direktivet gav medlemsstater möjlighet att införa lagar som var mer långtgående till fakturamottagarens fördel.

I Sverige har direktivet implementerats med 30 dagars fakturatid vid affärer mellan näringsidkare med möjlighet att avtala om andra fakturatider om borgenären godkänner det. För myndigheter och andra offentliga organ gäller 30 dagars fakturatid och går inte att avtala bort.¹

För att tillgodose önskemål om att fortsatt värna avtalsfriheten, men ändå arbeta för att effektivisera betalflöden i näringslivet accepterade en rad större företag att etablera en uppförandekod för betaltider 2018.

Uppförandekoden innebär att vid köp från små och medelstora företag med färre än 250 anställda förbinder sig företagen att betala inom 30 dagar till de leverantörer som så begär. Ett trettiotal större företag har anslutit sig till koden.²

Den 1 mars 2022 infördes dessutom en redovisningsplikt via lag för att följa upp hur väl ambitionerna med att korta betaltider uppfylls. Stora företag med fler än 250 anställda är skyldiga att rapportera sina betalningstider till små och medelstora företag. Rapporteringen sker till Bolagsverket och den första rapporteringsperioden, som avser perioden den 1 juli 2022 till den 30 juni 2023, avslutades i september i år.³

EU-kommissionens förslag

EU-kommissionen har konstaterat att direktivet inte har lett till förkortade fakturatider eller att betalningar i tillräcklig utsträckning sker i tid inom EU. Enligt EU-kommissionen betalas varannan faktura inom affärstransaktioner efter avtalad tid och försenade betalningar orsakar var fjärde konkurs inom EU.

EU-kommissionen föreslår därför en ny tvingande förordning för villkoren för betalningar mellan företag och mellan företag och myndigheter som ska ersätta direktivet. Förslaget innebär bland annat att:

¹ Prop. 2012/13:36

² www.betaltider.se

³ <https://betalningstider-info.bolagsverket.se/>

- Betalningstiden inte får vara längre än 30 dagar. Denna tidsgräns kan inte förhandlas bort.
- Vid försenad betalning ska en dröjsmålsränta motsvarande referensräntan plus åtta procentenheter utgå automatiskt. Borgenären kan inte avstå från dröjsmålsräntan.
- I förordningen listas tydligare än i direktivet vilka avtalsvillkor som anses vara orimliga eller oskäliga och inte ska vara tillåtna.
- Varje medlemsstat ska utse en eller flera tillsynsmyndigheter som ska se till att reglerna i förordningen efterlevs.
- Medlemsstaterna ska också främja en frivillig användning av alternativa mekanismer för tvistelösningar.

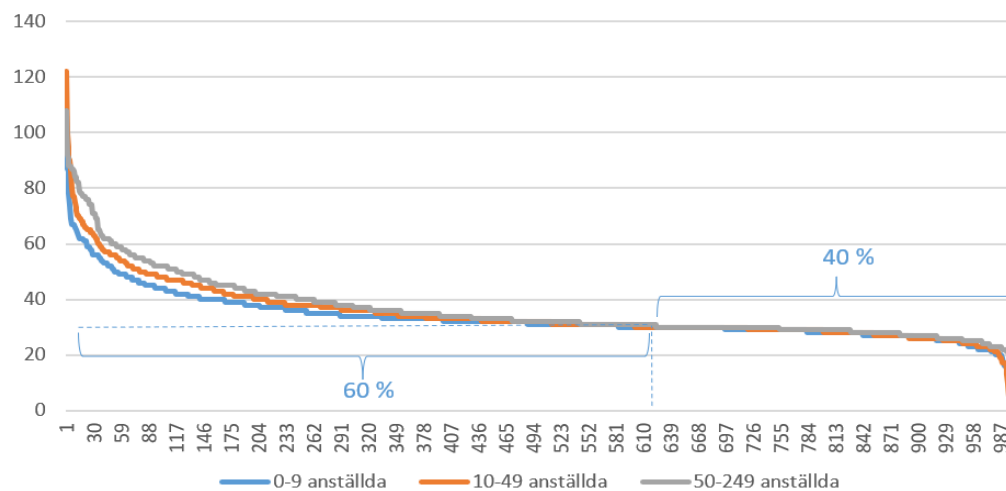
Sena betalningar fortsätter att vara ett problem

Långa avtalade betaltider och även betalningar efter avtalat datum fortsätter att vara ett problem för många svenska små och medelstora företag. Det tydligaste belegget för detta finns i den första inrapporteringen av avtalade och faktiska betaltider från cirka 1 000 svenska företag med fler än 250 anställda som lämnades till Bolagsverket i september i år. Inrapporteringen av betaltider ger en god överblick av vilka avtalade och faktiska betaltider stora företag i genomsnitt tillämpar vid affärer med mindre företag.

Diagram 1 nedan visar faktisk betaltid i genomsnitt från samtliga inrapporterande större företag till små medelstora företag uppdelade på storlekskategori. Sammanställningen, som har gjorts av Almega Innovationsföretagen, visar att 60 procent av storföretagen har en genomsnittlig faktisk betaltid till SME-företag över 30 dagar. Den genomsnittliga faktiska betaltiden till små och medelstora företag är 35 dagar och 30 procent av fakturorna betalas efter avtalad betalningstid.

Diagram 1: Genomsnittlig faktisk betalningstid från inrapporterande större företag, 1 juli 2022 – 30 juni 2023

Dagar

	Medelvärde	Std	Median	
0-9 anställda		33,42	8,95	31
10-49 anställda		34,86	10,97	32
50-249 anställda		36,11	12,30	32

Källa: Bolagsverket och Almega Innovationsföretagen

De företag som anslutit sig till uppförandekoden och förbundit sig att betala inom 30 dagar till de leverantörer som så önskar är tyvärr inte bättre. Deras faktiska betaltid är i genomsnitt 42,7 dagar även om de bara betalar 23 procent av sina fakturor för sent.

Arbetet med att etablera en frivillig kod för kortare betaltider har därmed inte fått avsedd effekt ännu. En förklaring kan vara att kostnaden för att bryta mot koden i form av negativa effekterna för företagets varumärke eller rykte på bland leverantörer inte är tillräckligt stort. Ett annat skäl kan vara att frågan prioriteras ner inom företagen eller inte följs upp tillräckligt mycket inom företagen.

Tabell 1: Faktisk genomsnittlig betaltid och andel betalningar efter avtalad tid för 22 OMXS30-bolag, 1 juli 2022 – 30 juni 2023

Dagar och procent

OMXS30	0-9	10-49	50-249
ABB Ltd	62 / 42	70 / 33	83 / 32
Alfa Laval	34 / 19	34 / 18	39 / 18
Assa Abloy	50 / 27	48 / 25	54 / 27
Astra Zeneca	39 / 7	49 / 4	52 / 3
Atlas Copco	33 / 11	44 / 10	49 / 12
Autoliv	40 / 46	39 / 45	43 / 33
Boliden Mineral	46 / 28	50 / 27	34 / 23
Electrolux	36 / 49	38 / 58	37 / 50
Ericsson	34 / 72	48 / 78	74 / 90
Essity	36 / 20	35 / 22	36 / 20
Getinge	52 / 97	47 / 98	43 / 96
Sandvik SRP	87 / 39	69 / 34	58 / 51
Sinch	32 / 40	32 / 37	30 / 42
SEB Kort Bank	31 / 13	30 / 8	30 / 8
SKF	44 / 32	51 / 25	84 / 13
SCA	33 / 48	37 / 53	33 / 48
Sv. Handelsbanken	20 / 7	17 / 10	18 / 8
Swedbank	29 / 44	29 / 51	29 / 44
Swedish Match	25 / 7	30 / 6	34 / 6
Tele2	31 / 30	35 / 33	35 / 39
Telia	39 / 25	48 / 23	51 / 16
Volvo Lastvagnar	53 / 4	57 / 4	87 / 1

Källa: Bolagsverket och Företagarna

Betalningsmoralen är sämst bland de största företagen. I tabell 1 ovan finns en analys av faktiska betalningstider och andel sena betalningar från de 22 OMXS30 bolag som rapporterat in sina betaltider till Bolagsverket. Sammanställningen har gjorts av organisationen Företagarna och visar att endast tre av bolagen betalar de minsta företagen inom 30 dagar och enbart fyra av bolagen betalar mer än 90 procent av sina fakturor i tid.

Det finns dock vissa ljusglimtar. Fintechföretaget Invoier tar återkommande fram ett index över försenade betalningar från företag till andra företag - betaltidsindex.⁴ Den årliga sammanställningen av betaltidsindex för 2022 visar att svenska företag av alla storlekar har blivit bättre på att betala sina fakturor i tid. Den största förbättringen har skett bland företag med mer än 250 anställda.

⁴ Betaltidsindex baseras på sammanlagt 1,8 miljoner fakturor från 45 000 svenska företag under perioden 2016 till 2023.

Fortfarande är dock de minsta företagen är bäst på att betala sina fakturor i tid medan de större företagen fortfarande oftast betalar sina fakturor för sent.⁵

Almeegas hållning

Almega delar EU-kommissionens ståndpunkt att sena betalningar vid affärstransaktioner är ett problem. Långa betalningstider och försenade betalningar skapar likviditetsproblem och ökar affärsrisken hos många små och medelstora företag. De negativa konsekvenserna av sena betalningar blir allvarligare i ett konjunkturläge där många små och medelstora företag pressas av sjunkande efterfrågan och höga räntor.

Almega instämmer också i att snabba och pålitliga betalningsflöden är viktigt för en väl fungerande inre marknad för både varor och tjänster. Att stärka tjänstehandeln inom EU är viktigt. Handeln med tjänster är en växande del av den svenska utrikeshandeln men handeln med tjänster med andra EU-länder utvecklas inte lika starkt som tjänstehandeln med övriga världen.

Vår uppfattning är dock att även om sena betalningar är ett problem i Sverige är problemet mindre här än i södra och östra Europa. EU-kommissionen beräknar att hälften av alla fakturor vid affärstransaktioner i EU betalas för sent. I Sverige är andelen sena betalningar 30 procent hos de större företagen och lägre hos små och medelstora företag.

EU-kommissionens förslag har därmed sin grund i ett problem med bristande betalningsmoral i vissa delar av EU. Dessa problem skulle lösas bättre genom skärpta regelverk i de länder där problemet är störst snarare än i en tvingade för hela unionen.

Det är viktigt att de åtgärder som tillämpas för att korta betaltiderna är proportionella, inte för ingripande i företagens verksamhet och riktar sig mot de företag som utgör problemet.

Avtalsfriheten är en grundläggande princip för ett väl fungerande näringsliv och ska bara begränsas när det absolut är nödvändigt. Förslaget om en tvingade regel om högst 30 dagars betaltid vid alla affärstransaktioner mellan alla bolag utan möjlighet att avtala om annat är, enligt Almega, en för stor inskränkning av avtalsfriheten som inte är motiverad.

Almega anser att en betalningstid på högst 30 dagar är en rimlig norm för de flesta affärstransaktioner. Det finns dock situationer där det kan vara i båda parternas intresse att komma överens om annat. En tvingande regel om högst 30

⁵ <https://invoier.com/betaltdindex- visar-stor-forbattring-mot-snabbare-beltaltder/>

dagars betaltid skulle göra det omöjligt för företag av samma storlek och styrka att avtala om längre betalningstider om de så skulle önska.

Förslaget kan också få andra konsekvenser än de avsedda. En tvingande 30-dagars regel kan förbättra situationen för de mindre leverantörer som idag får vänta för länge på betalning från större kundföretag men det riskerar också skapa problem för andra små- och medelstora företag. En sådan regel skulle hindra mindre företag som köper varor eller tjänster från större leverantörer att kunna avtala om längre betaltider. Längre krediter från leverantörer kan vara en nödvändig hjälp för nya företag med låg likviditet att etablera sig inom många branscher.

Almega avstyrker därför förslaget om en tvingande regel om högst 30 dagars betalningstid.

Det andra huvudförslaget i EU-kommissionens förslag om en obligatorisk dröjsmålsränta som ska utgå automatiskt vid försenad betalning avviker från gällande svensk rätt. Att införa den regeln skulle få stora administrativa konsekvenser för svenska företag av alla storlekar.

Almega avstyrker därför även detta förslag.

Under tiden måste arbetet fortsätta att på frivillig väg förmå de större företag som idag har orimligt långa betaltider att korta dem. I det arbetet är de stora företagens plikt att redovisa sina avtalade och faktiska betaltider ett viktigt underlag för att synliggöra de stora företag som fortsätter att tillämpa långa betaltider och lyfta fram de positiva exempel på stora företag som minskar sina betaltider.

Om detta arbete inte bär frukt kan en uppstramning av regelverket på nationell nivå övervägas efter en noggrann konsekvensanalys.

För Almega

Fredrik Östbom, näringspolitisk chef

.....

Patrick Joyce, chefekonom

.....